

5 Tuinbouwgewassen na grasland uit oogpunt van vruchtwisseling

P.H.M. Dekker (PPO), A.M. van Dam (PPO) en G.L. Velthof (Alterra)

5.1 Inleiding

Nederland is met de Europese Commissie overeengekomen dat de teelt van bepaalde tuinbouwgewassen na het scheuren van grasland mogelijk moet zijn als dit uit oogpunt van vruchtwisseling voordelen heeft. Er zijn twee criteria die hierbij een rol spelen, namelijk voordelen uit oogpunt van ziektebestrijding en voordelen uit oogpunt van bodemstructuur (hoofdstuk 2). Deze criteria gelden niet alleen voor tuinbouwgewassen, maar ook voor akkerbouwgewassen. In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de voordelen die er zijn voor het telen van gewassen na het scheuren van grasland uit oogpunt van ziektebestrijding en bodemstructuur en daarna wordt aangegeven welke tuinbouwgewassen dit betreft.

5.2 Ziektebestrijding

Vanwege de noodzaak om zoveel mogelijk de meest salderende gewassen te telen en om te kunnen profiteren van voordelen van schaalvergroting staat de vruchtwisseling op veel bedrijven onder druk. Dit geldt met name voor gewassen die slecht zelfverdraagzaam (aardappelen, tulpen, uien etc.). Er is bij veel bedrijven behoefte aan 'vers land'. Voor aardappeltelers is huren van land bij een collega-aardappelteler geen optie, omdat alle akkerbouwbedrijven reeds maximaal aardappelen op hun bedrijf telen. Er wordt dan land gehuurd van een veehouder. Bijna altijd is dit gescheurd grasland.

Wanneer snijmaïs op het veehouderijbedrijf in continue teelt wordt geteeld dan is de vruchtwisseling met gras (telen op gescheurd grasland) gunstig voor de opbrengst. Snijmaïs is minder zelfverdraagzaam dan wel in de praktijk wordt verondersteld.

De teelt van akker- en tuinbouwgewassen op gescheurd grasland leidt niet per definitie tot minder problemen met ziekten en plagen. Bepaalde aaltjes, schimmelziekten en insecten die in grasland voorkomen kunnen bij sommige gewassen tot meer ziekteproblemen leiden (paragraaf 2.2.2).

5.3 Beter bodemstructuur

Vanwege de opbouw van organische stof in grasland heeft gescheurd grasland een goede bodemstructuur. Dit geldt voor alle grondsoorten. De lucht- en waterdoorlatendheid is beter dan die van gewoon akkerbouwland. Bij gewassen die

voor de winter gezaaid of geplant worden (zoals tulpen) is het risico van wateroverlast en verslemping in de natte wintermaanden daardoor veel kleiner en daardoor ook het risico op het optreden van ziekten. Zeker bij een kapitaalsintensieve teelt van tulpen is dit zeer belangrijk. Bovendien kan bij structuurgevoelige gewassen, waartoe ook aardappelen en tulpen behoren, geprofiteerd worden van een in potentie hoger opbrengstniveau op gescheurd grasland.

5.4 Overzicht van tuinbouwgewassen

In tabel 5.1 wordt een overzicht gegeven van tuinbouwgewassen waarbij het telen op gescheurd grasland specifieke voordelen heeft. Bij elk gewas is aangegeven wat deze voordelen zijn. Het betreft koolgewassen, tulp en lelie. Tulp en koolgewassen zijn gewassen die een N-bemestingsadvies van meer dan 120 kg N per ha hebben en dus ook al uit oogpunt van N-behoefte geteeld zouden mogen worden na het scheuren van grasland (tabellen 4.2 en 4.3). Alleen lelie komt niet op de lijst met N-behoefte gewassen voor. Lelie heeft een bemestingsadvies van 100 kg N per ha.

5.5 Conclusies

Voor bepaalde gewassen heeft de teelt na het scheuren van grasland bepaalde voordelen, zoals een goede bodemstructuur en minder kans op bepaalde ziektes. Tuinbouwgewassen waarvoor dit geldt zijn koolgewassen, tulp en lelie. Alleen lelie komt niet voor op de lijst met N-behoefte gewassen in hoofdstuk 4.

Tabel 5.1. Overzicht van tuinbouwgewassen waarvan de teelt op gescheurd grasland bepaalde voordelen heeft.

Gewas	Voordeel van telen op gescheurd grasland
Koolgewassen	Landhuur bij akkerbouwers is veelal niet mogelijk vanwege de concurrentie in het bouwplan met suikerbieten. Suikerbieten en koolgewassen zijn beide waardplant voor het bietencystenaaltje.
Tulp	Structuurgevoelig gewas; gescheurd grasland heeft een goede bodemstructuur. Gescheurd grasland heeft betere lucht- en waterdoorlatendheid dan akkerbouwland. In de winter is het risico van wateroverlast en verslemping op gescheurd grasland veel kleiner. Dit verhoogt de oogstzekerheid en het verkleint de risico's op het optreden van ziektes. De teelt van tulpen op gescheurd grasland betreft kleigrond.
Lelie	Lelies profiteren van de goede bodemstructuur. De oogstzekerheid is beter.